

CZASOPISMO TECHNICZNE

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA POLITECHNICZNEGO WE LWOWIE.

Rocznik XXXII i XXXIII.

Lwów, dnia 15 sierpnia 1915.

Nr. 27.

TREŚĆ: Tadeusz Niedzielski: Amerykańskie drapacze chmur (dok.). — Rozmaitości. — Sprawy Towarzystw.
SOMMAIRE: T. Niedzielski: Les gratte-ciels en Amerique. — Variétés. — Comptes-rendus des séances.

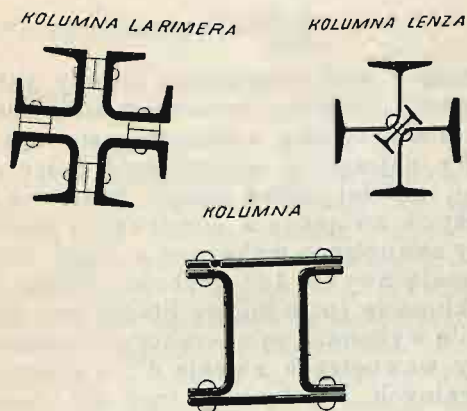
Tadeusz Niedzielski.

Amerykańskie drapacze chmur.

(Dokończenie).

Przekroje kolumn dobiera się jak najprostsze a więc przede wszystkim kształtówki Γ i pojedyncze lub podwójne kształtówki \square .

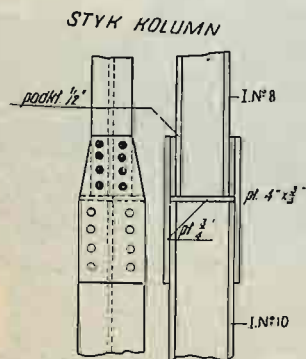
Niektóre walcownie stali (Bethlehem) produ-

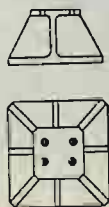
Ryc. 9.

kują przekroje Γ aż do 3" wysokości (75 cm) a o ciężarze 120 funtów/stóp² (200 kg/mb), co ma tę zaletę, że pozwala stosować duże przekroje i oszczędza roboty przy łączeniu.

Prócz tego używa się przekroi złożonych, naj-

Ryc. 10.

Ryc. 11.

częściej z \square blach lub specjalnie patentowanych kolumn (ryc. 9). Tak np. chętnie używa się kolumny Larimera lub Lanz'a dla prostoty połączeń, szczególnie przy wolno stojących lub osłoniętych budow-
lach (zbiorniki, wieże).

Przekrój zmienia się zwykle co dwa piętra

SZEMAT KOLUMN

	N° I kolumna	N II kolumna
Dach		
Szczyt kolumn.	16'	
VII p	1 1/2'	
podłoga	23' 4"	
VI p	4 L. 5' x 3 1/2' x 5/8"	4 L. 4' x 3' x 5/8"
	1 płyta 7' x 5/8"	1 pt. 7' x 5/8"
podłoga	18' 1/2'	
V p	13' 10"	
	4 L. 5' x 3 1/2' x 5/8"	
	1 płyta 7' x 5/8"	
podłoga	4 1/2'	
I p	3 1/2'	
podłoga	11' 2"	
Piwnica.		
Podst. kolumn	4 x 4' x 5/8"	
Szczyt fundacji	8 1/2'	
		1 płyta 7' x 5/8"

Ryc. 12.

o 1'—2' powyżej podłogi, styki przedziela 1/2 calowa płyta i kryje obustronnie przykładkami (ryc. 10 i 11).

Ze względu na lepsze stężenie połowa kolumn kończy się na jednym piętrze a druga połowa o piętro wyżej (ryc. 12).

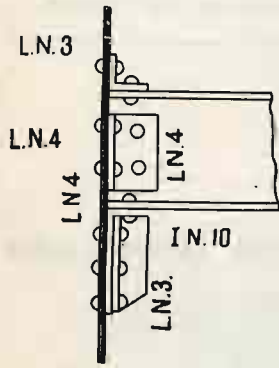
Ustawienie kolumn zależy naturalnie od rzutu poziomego i otworów okiennych. Zasadniczo ustawia się je tylko w murach zewnętrznych i murach klatki schodowej w odstępnie około 20' (6.0 m).

Dźwigary.

Belki poziome łączące słupy między sobą i niosące ciężar murów jednego piętra jakoteż ciężar belek stropowych posadzki i obciążenia ludźmi, oblicza się jako belki w dwu punktach podparte według największego momentu na złamanie.

Ciężar tłumu ludzi od 50—150 *funt/stopa*² (250—1250 *kg/m*²), natężenie 12 000 *funt/cal*² (około 1000 *kg/m*²) przekrój kształtu I, C lub złożony.

Przekrój złożony oblicza się bez uwzględnienia blachy pionowej jak pasy belki kratowej.

Ryc. 13.

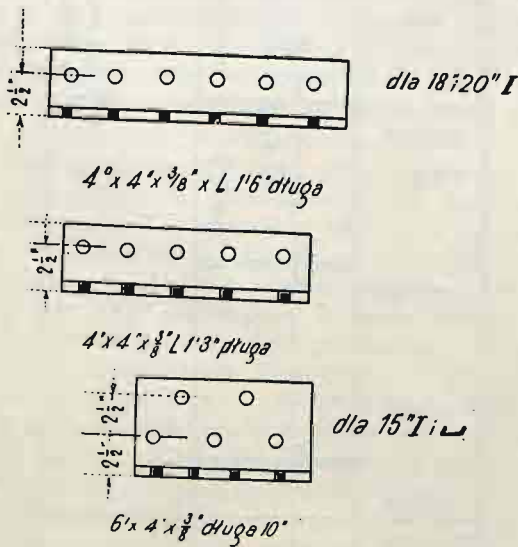
$$A = \frac{M}{h \cdot p}$$

M moment zgięcia
h odstęp środków ciśnienia i ciągnięcia
p natężenie dopuszczalne.

Połączenia dźwigarów ze słupami dokonuje się dwiema kątownikami i konsolką (ryc. 13).

Ilość nitów potrzebnych do przeniesienia cię-

TYPOWE POŁĄCZENIE DLA 24" I

Uwaga. 3/4" dziury na nity.

Ryc. 14.

żaru z dźwigarów na słup wyznacza natężenie dopuszczalne na ścinanie dla nitów lub ciśnienie na ściankę dziury, — które z nich daje większą ilość nitów, to jest uważane za miarodajne. Ilość nitów w połączeniu obliczona jest nie na rzeczywistą siłę działającą na dźwigar, lecz ze względu na ciężar maksymalny jaki dany profil może unieść, z tego też powodu istnieją dla każdego profilu typowe połączenia (ryc. 14).

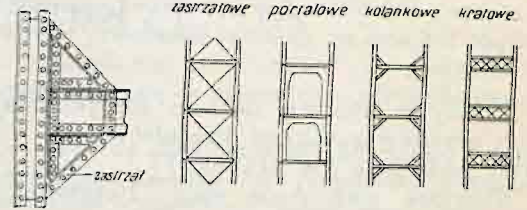
Średnica nitów w budownictwie lądowym 7/8—3/4" (18 mm—20 mm), odstęp minimalny 3 *d*, odstęp od krawędzi 1.5 *d*, odstęp maximalny = 16 grubości blachy a najwyżej 6" (15 cm).

Nitowanie w kątownikach o ramionach dłuższych niż 5" (125 mm) jest dwurzędowe, przestawione — zaś dziury na nity przebijane, o 1/16" mniejsze, a dwiercane o 1/16" więcej, więc dla 3/4" nitu przebija się dziurę 11/16", a dwierca świdrem do 1/16".

Stężenia przeciw parciu wiatru przewidziane są we wszystkich ustawach budowlanych dla domów wyższych ponad 3 piętra i mają kształt albo portali albo zastrzałów krzyżowych lub najczęściej używane są stężenia kolankowe (ryc. 15).

STĘŻENIE KOLANKOWE

STĘŻENIA

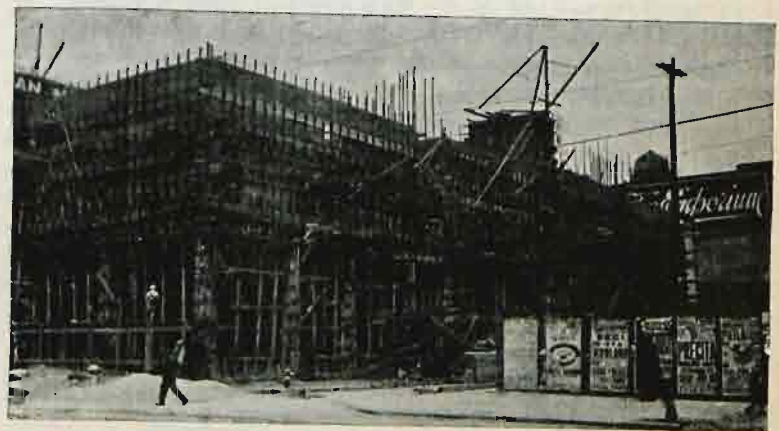
Ryc. 15.

Gzymsy i architektoniczne ozdoby utrzymane są specjalnymi lekkimi konstrukcjami, dostosowanymi do kształtu ozdoby a narzucone siatką i gipsem.

Dachy najczęściej konstrukcyi Polanceau lub angielskiej, częściej jednak żelazno-betonowe lub płaskie, należycie związane z konstrukcją żelazną.

Mury zewnętrzne wykonane z cegieł lub betonu (ryc. 16) mają zwykle 12" grubości (30 cm) a w cieplejszym klimacie (południowe Stany) schodzą do 8" (20 cm) o ile wykonane są z terakoty lub pustej cegły.

Mury wewnętrzne zwykle 4" z gipsu, betonu lub specjalnych konstrukcyi (ryc. 17) — częściej zwykle drewniane, oszklone przepierzenie.

Ryc. 16.

Fig. 18 podaje budowę kościoła, fig. 19 budowę teatru.

**Urządzenia wewnętrzne.
Ochrona przed ogniem.**

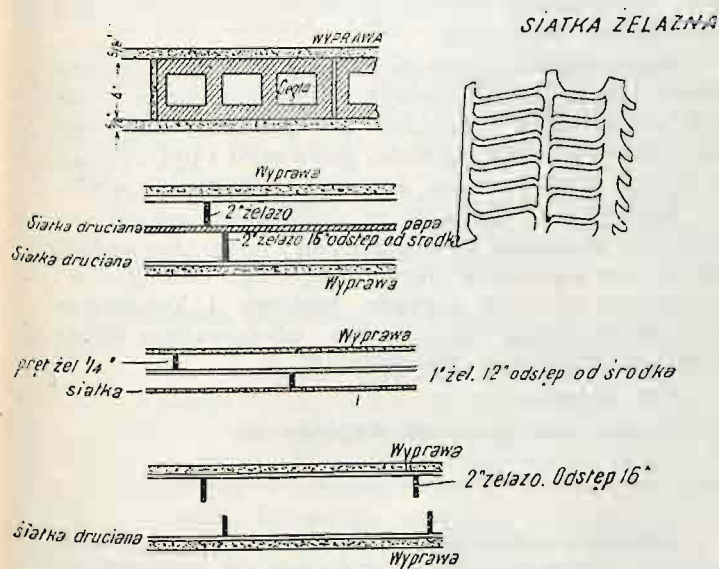
Jak okazały smutne doświadczenia, żelazo w ogniu wygina się, wobec czego nie może być

uważane w myśl ustaw o bezpieczeństwie publicznem za ogniotrwałe i musi być otoczone warstwą izolacyjną z cegieł, terakoty lub betonu na grubości co-

przepisanej ilości powietrza na głowę i godzinę (3000 stóp sześć. Pensylwania) lub sześciokrotna wymiana całej ilości powietrza w jednej godzinie z chyżością 60 cm na sekundę.

Oświetlenie stosuje się do potrzeby i celu

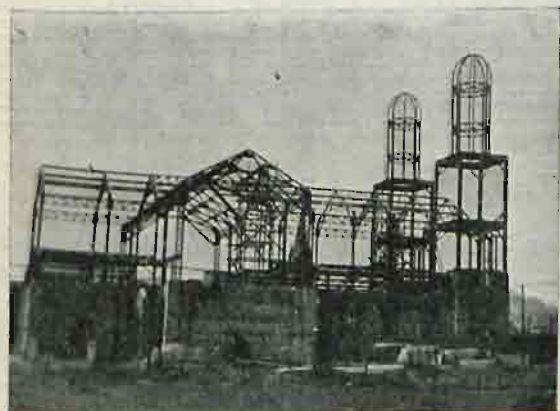
SCIANKI DZIAŁOWE

Ryc. 17.

najmniej 3" cali (7.5 cm) w tym celu, ażeby żelazo konstrukcyjne absolutnie było ochronione od bezpośredniego zetknięcia się z ogniem (fig. 20). Ponadto każdy budynek ma na każdym piętrze hydranty i zapasowe zwoje węży gumowych do gaszenia ogni lokalnych. — W niektórych budynkach ustawiane są automatyczne tusze wodne, gaszące niespodziane pożary, gdziekolwiek w użyciu są kurtyny wodne (Biblioteka w Chicago) czyli strugi wody, ściekające z rury obok głównego gzymsu, tworzące niejako zaporę dla żaru i płomieni, pochodzących z pożaru sąsiednich domów.

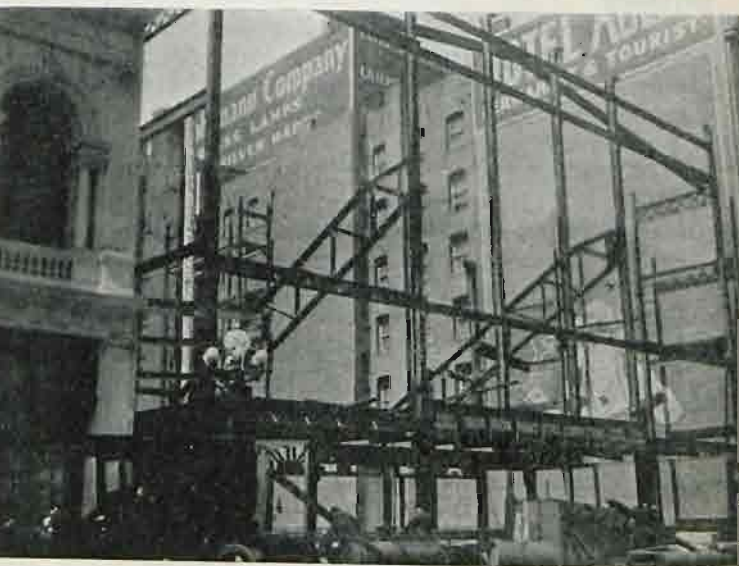
Najlepszym jednak zabezpieczeniem (Nowe Muzeum sztuki w Nowym Yorku) są stałe straże pożarne, patrolujące budynek dniem i nocą.

Ryc. 18.

Ogrzewanie budynków naturalnie centralne, przeważnie parą wodną o systemie okrężnym.

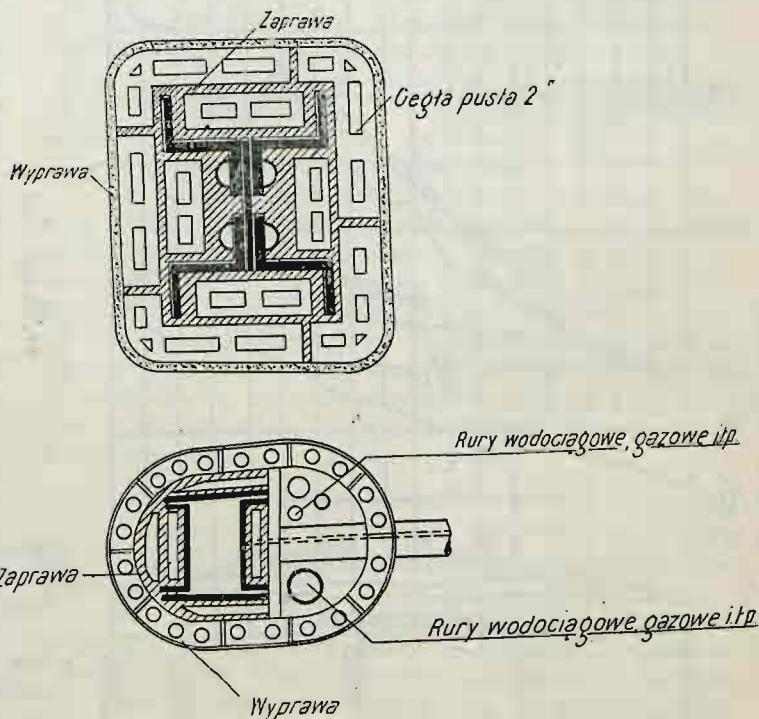
Wentylacja opiera się na zasadzie ustawowo

Ryc. 19.

lokalu, przyczem na 100 stóp kwadr. liczy się dwie 16-świecowe lampy jako minimum a cztery lampy jako maximum. Zabronione również ustawowo jest

IZOLACYA KOLUMNY

Ryc. 20.

oświetlenie wprost padające na oczy pracowników a więc dozwolone jedynie zmatowane światło rozprószone, padające na ścianę i odbijające się od niej.

Wilgoć w powietrzu. Powietrze w Ameryce jest niezmiernie suche, co oddziaływa drażniąco na ustrój nerwowy i sprawność pracy, uniemożliwiając wszelką intensywność roboty; celem więc uczynienia go mniej ostrem, używa się pomp wtłaczających parę wodną rozpyloną odpowiedniej temperatury.

Wyciągi. Ilość wind zależy naturalnie od ilości osób zatrudnionych w danym budynku i od ilości pięter — przeciętnie liczy się jedną windę o pojemności ośmiu osób na 13000 stóp kwadr. powierzchni używalnej.

Konstrukcja wind elektryczna lub hydrauliczna, chyżość do 150 m/na minutę, zwykle 120 m/min.; dzielimy je na windy zupełne, kursujące tylko do pewnych pięter, windy pospieszne, windy lokalne i windy towarowe. Używanie wind bezpłatne, często automatyczne, otwarte dla wszystkich, częściej obsługiwane według rozkładu jazdy przez specjalnych konduktorów. — Celem orientacji co do ruchu położenia wind w każdej chwili, urządzone są na każdym piętrze elektryczne indykatory, wskazujące zapomocą

światerek położenie każdej z wind; obok umieszczony guzik zatrzymuje najbliższą windę na danym piętrze.

Poczta. Na korytarzu każdego piętra znajduje się rura pionowa, oszklona, mająca otwór do wrzucania listów, zaś u dołu duża skrzynka, skąd listy wyjmowane są przez zarząd pocztowy, ponadto zwykle na dole mieści się filia poczt, telegrafów i centrala lokalna telefonów.

Najnowszym pomysłem będzie dom z żelaza i szkła, bez okien. Powietrze będzie wtłaczane pompami z zewnątrz budynku, zaś zaletami budynku będą: nadzwyczajna czystość, gdyż mial i pył uliczny nie będzie miał dostępu, higiena i względna cisza.

Niepodobna skreślić w ogólnym szkicu — przepychu urządzeń wewnętrznych i bogactwa ozdób, dobroci i wykończenia pierwszorzędnego szczegółów; nie miejsce na opis zarządu budowy i konserwacji — są to dzieła inżynierskie, olśniewające śmiałością i zadziwiające wykonaniem.

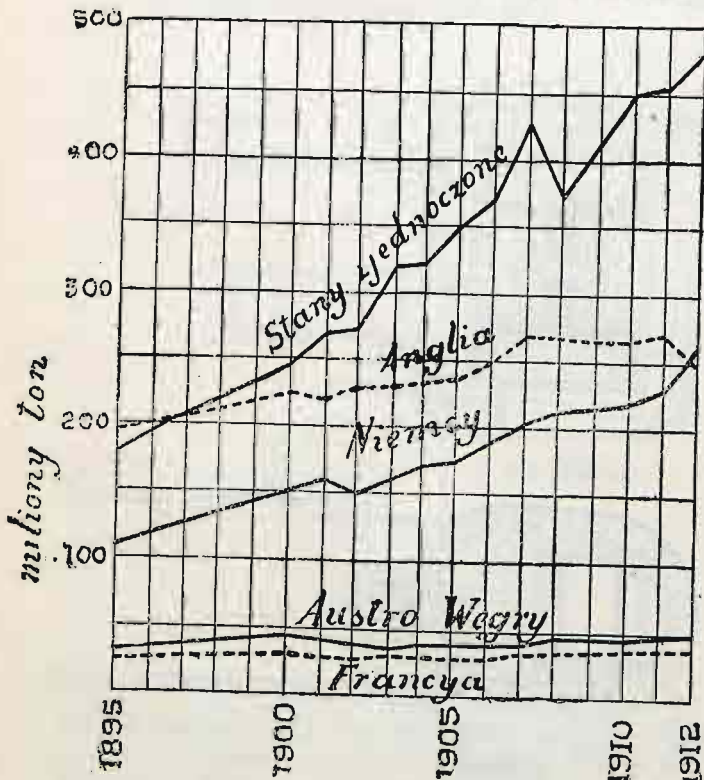
Czy ładne?

Piękno jest pojęciem względnem.

ROZMAITOŚCI.

— Żelazo i węgiel. Rozwój przemysłu jest w bliskim związku z produkcją węgla i żelaza. Głównymi wytwórcami tych produktów są Stany Zjednoczone, Niemcy

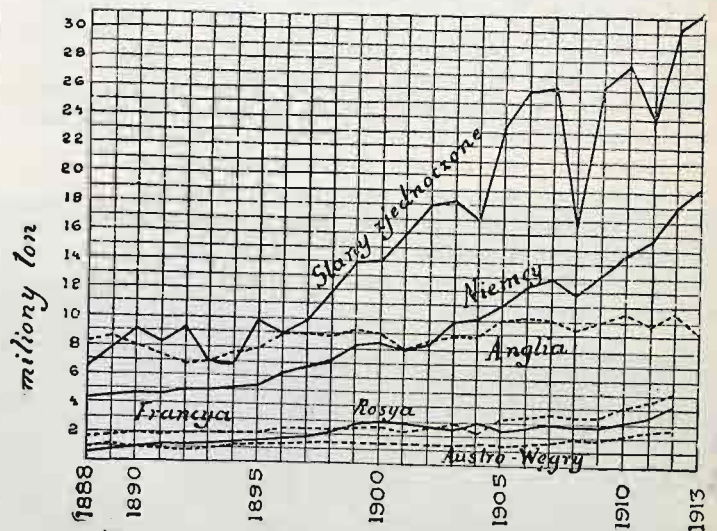
PRODUKCJA WĘGLA

i Anglia. Rozmiary produkcji węgla i żelaza w ostatnich latach przedstawione są na następujących wykresach.

Widoczne z nich jest, że niedawno jeszcze Anglia zajmowała pierwsze miejsce w świecie co do wielkości produkcji węgla i żelaza. Stany Zjednoczone osiągnęły produkcję węgla wyższą od angielskiej w roku 1897 a Niemcy wyprzedziły Anglię w roku 1912. W produkcji

PRODUKCJA ŻELAZA

żelaza Stany Zjednoczone osiągnęły produkcję większą niż Anglia już w roku 1890 a Niemcy uzyskały przewagę nad Anglią w roku 1903.

Ta przewaga produkcji w Stanach Zjednoczonych oraz w Niemczech nad Anglią nie ma wcale cech przypadkowości, lecz jak widać z diagramów wzrasta stale. W okresie czasu, w którym w Anglii wzrosła produkcja o 25%, w Stanach Zjednoczonych i w Niemczech wzrosła ona przy węglu o przeszło 100% a przy żelazie o przeszło o 300%.

SPRAWY TOWARZYSTW.

Towarzystwo Politechniczne we Lwowie.

Zgromadzenie tygodniowe. Po blisko całorocznej przerwie odbyło się w dniu 14 lipca b. r. zebranie członków pozostałych we Lwowie lub przybyłych po oswobodzeniu miasta. Zebranie zagał wiceprezes kol. Syroczyński dając wyraz radości, że Towarzystwo może znów działać, poczem złożył sprawozdanie o stanie spraw Towarzystwa w ubiegłym okresie; sprawozdanie to uzupełnił skarbnik kol. Epler i redaktor *Czasopisma* kol. Anczyc.

Następnie wywiązała się dyskusja o ogólnem położeniu zniszczonego kraju i zadaniach, jakie z tego powodu przypadają Towarzystwu Politechnicznemu.

Posiedzenie Wydziału głównego w d. 21. lipca. Przewodniczący kol. Syroczyński stwierdzając brak wielu członków Wydziału proponuje kooptację nowych do czasu Walnego Zgromadzenia. Wniosek przyjęto i zgodnie z przedłożeniem wnioskodawcy, uchwalono zaprosić na członków kolegów: Drexlera, Gąsiorowskiego, Kuczyńskiego, Obmińskiego, Pawlewskiego i Sochackiego. Uchwalono następnie rozpocząć urzędowanie w biurze Towarzystwa codziennie w godzinach popołudniowych, oraz przystąpić do zbierania zaległych wkładek po koniec lipca 1914 oraz zażądać wpłacania bieżących od 1 sierpnia b. r. pozostawiając przyszłemu Walnemu Zgromadzeniu rozstrzygnięcie co do wkładek za czas od 1 sierpnia 1914 do końca lipca 1915.

Zgromadzenie tygodniowe w d. 21 lipca zagał wykład kol. Drexlera na temat odbudowy kraju, zakończony wnioskami co do udziału Towarzystwa w tej akcji. W dyskusji podniesiono potrzebę zwolnienia od służby wojskowej sił technicznych niezbędnych przy pracy około odbudowy i polecono specjalnie wybranej Komisji poczynić stosowne kroki. Uchwalono wreszcie zwrócić się do Wydziału głównego o wybór trzech Komisji: 1) odbudowy miast i wsi; 2) projektów na budynki; 3) odnowienia i zorganizowania przemysłu.

Posiedzenie Wydziału głównego w d. 28 lipca. Załatwiono różne sprawy bieżące i wybrano 3 Komisje dla sprawy odbudowy kraju.

Zgromadzenie tygodniowe w d. 28 lipca. Dyskusję o dziejach przemysłu krajowego w czasie wojny a zwłaszcza podczas okupacji rosyjskiej rozpoczął kol. Syniewski wykładem podającym bardzo interesujące fakta, głównie z zakresu przemysłu chemicznego, przedstawiając odmienne warunki i niepospolite trudności w jakich przemysł się znalazł i jak nasuwające się zadania usiłowano rozwiązać, niejednokrotnie pomyślnie. W dyskusji brało udział kilku kolegów, między innymi kol. Tomicki opowiadał, jak radziło sobie kierownictwo warsztatów miejskiej kolei elektrycznej wobec braku niezbędnych części wymiennych, a kol. Ihnatowicz przedstawił warunki, w jakich pracowała Gazownia miejska.

Posiedzenie Wydziału głównego w d. 4 sierpnia. Przewodniczący zawiadania o ukonstytuowaniu się trzech Komisji dla odbudowy kraju i o nadesłaniu z Wiednia przez kol. Hauswalda aktów dotyczących udziału Koła polskich techników w Wiedniu w tej sprawie. Uchwalono akta te oddać kol. Drexlerowi do prze-

wienia i zreferowania na posiedzeniu tygodniowym. Wybrano do Komisji odczytowej zastępcę prezesa, oraz kol. Drexlera i Rybczyńskiego.

Zgromadzenie tygodniowe w dniu 4 sierpnia. Kol. Aleksandrowicz złożył sprawozdanie o pracy dr. Schenkera drukowanej w Intern. Zft. f. Wasserversorgung o zaopatrywaniu w wodę armii niemieckiej w zajętych przez nią częściach Polski. Poza uwagami geologicznymi i rozważaniem, dlaczego wody jest wogóle mało, zwraca uwagę czytelnika staranność administracji wojskowej o dostarczenie armii wody dobrej, zdrowej lub odkażonej i w dostatecznej ilości. W dyskusji nad użytymi tu środkami i ich skutecznością brali udział prócz prelegenta kol. Kuczyński, Pawlewski, Pomiński, Syniewski i Syroczyński.

Zgromadzenie tygodniowe w d. 11 sierpnia. Kol. Rybczyński odczytał nadesłany przez kol. Hauswalda „Plan organizacji Krajowego Urzędu Odbudowy“ opracowany przez Komitet Techników Polskich w Wiedniu, oraz sprawozdanie z pierwszego posiedzenia Krajowej Rady Odbudowy, jakie się odbyło w Białej przy współudziale ze strony techników kol. Hauswalda i Gawrońskiego.

Wywiązała się obszerna dyskusja, w której brało udział wielu Kolegów.

Komitet Techników Polskich w Wiedniu.

Z nadesłanego Wydziałowi Tow. Politechnicznego przez Prezydium Komitetu obszernego sprawozdania przedkładamy streszczenie:

Inicyatywa do chwilowego zrzeszenia się polskich techników, zmuszonych wypadkami wojennymi do przebywania w Wiedniu, wyszła od prof. E. Hauswalda prezesa Tow. Politech. we Lwowie i dr. Jana Krauzego sekretarza Rady Zjazdów i Zrzeszeń Techników Polskich. Rozesłano odezwę o zgłaszanie się i 8 stycznia odbyło się zebranie inauguracyjne w odstąpionej na posiedzenie sali „Domu Polskiego“. Austr. Tow. Inżynierów i Architektów uchyliło się od odstąpienia na odczyty sali w swym domu z powodu „silnego obciążenia sal“.

Na zgromadzeniu inauguracyjnym zawiązano „Komitet Techników Polskich“, w którego skład weszli kol.: E. Hauswald (przewodniczący), A. Herbst, dr. J. Krauze (sekretarz), W. Krupka, A. Konopka, St. Kułakowski, J. Opolski, S. Odrzywolski, L. Regiec, J. Sare i St. Wiktor. Uchwalono miesięczną wkładkę 1 kor. i postanowiono zbierać się w każdy piątek, urządzać wycieczki naukowe i towarzyskie i zajmować się wszelkimi sprawami krajowymi, w których technicy mogą współdziałać.

Zebrania ogólne.

W czasie od 1 stycznia do 30 lipca 1915 roku odbyło się 27 zebrań tygodniowych z następującym programem:

Zeb. I. dnia 8/I. Zebranie inauguracyjne. Dyskusja w sprawie informowania prasy niemieckiej o sprawach polskich. Wybór Komisji redakcyjnej. Obecnych 40 osób.

Zeb. II. dnia 15/I. Dalszy ciąg dyskusji w sprawach informowania prasy niemieckiej o sprawach polskich. Szkic projektowanych artykułów w tym kierunku. Obecnych 45 osób.

Zeb. III. dnia 22/I. E. Hauswald: „Narzędzia wojenne“. (Uwagi o konstrukcyi broni). Obecnych 45 osób.

Zeb. IV. dnia 29/I. I. Dyskusja w sprawie odbu-

dowy wsi i miast. Wybór Komisji do odbudowy wsi i miast. Obecnych 31 osób.

Zeb. V. dnia 5/II. Dr. J. Zubrzycki: O tumie św. Szczepana". Obecnych 56 osób.

Zeb. VI. dnia 12/II. Dr. K. Weigel: „Przyrządy do mierzenia odległości“. Obecnych 51 osób.

Zeb. VII. dnia 19/II. J. Opolski: „Regulacja rzek w Galicyi“. Obecnych 47 osób.

Zeb. VIII. dnia 26/II. J. Opolski: „Melioracje rolne w Galicyi“. Obecnych 48 osób.

Zeb. IX. dnia 5/III. R. Machalski: „Kolej przez Semmering“. Obecnych 34 osób.

Zeb. X. dnia 12/III. Z. Gawroński: „O blokach betonowych“. Obecnych 42 osób.

Zeb. XI. dnia 19/III. Dr. J. Zubrzycki: „Technika nowa wobec sztuki dawnej“. Obecnych 43 osób.

Zeb. XII. dnia 26/III. A. Teodorowicz: „O zakładach gazowych w Wiedniu“. Obecnych 36 osób.

Zeb. XIII. dnia 9/IV. K. Machalski: „Odbudowa miast pod względem zdrowotnym“. Obecnych 29 osób.

Zeb. XIV. dnia 16/IV. Dr. B. Biegeleisen: „Technika ogrzewania ze specjalnem uwzględnieniem pieców domowych“. Obecnych 44 osób.

Zeb. XV. dnia 23/IV. A. Teodorowicz: „O postępach w gazownictwie“. Obecnych 35 osób.

Zeb. XVI. dnia 30/IV. T. Popkowski (nie technik lecz bankowiec): „Organizacja kredytowa techników“. Obecnych 42 osób.

Zeb. XVII. dnia 7/V. K. Machalski: „Budowa nowożytniej drogi“. Obecnych 29 osób.

Zeb. XVIII. dnia 14/V. Dyskusja w sprawie odczytu K. Machalskiego: „Budowa nowożytniej drogi“. Obecnych 18 osób.

Zeb. XIX. dnia 21/V. E. Hauswald: „O amerykańskich sposobach badania inteligencji“. Obecnych 20 osób.

Zeb. XX. dnia 28/V. II. Dyskusja w sprawie odbudowy wsi i miast. Przygotowanie materiału do ankiety zwołanej na 29/V. Obecnych 22 osób.

Zeb. XXI. dnia 4/VI. Dyskusja w sprawie stosunków handlowo-przemysłowych. Obecnych 9 osób.

Zeb. XXII. dnia 11/VI. Dr. J. Krauze: „Rolnictwo w świetle techniki“. Część I. Obecnych 18 osób.

Zeb. XXIII. dnia 18/VI. Dr. J. Krauze: „Rolnictwo w świetle techniki“. Część II. Obecnych 12 osób.

Zeb. XXIV. dnia 25/VI. Dyskusja w sprawie odczytu dr. J. Krauzego: „Rolnictwo w świetle techniki“. Obecnych 11 osób.

Zeb. XXV. dnia 2/VII. III. Dyskusja w sprawie odbudowy wsi i miast. Obecnych 9 osób.

Zeb. XXVI. dnia 9/VII. IV. Dyskusja w sprawie odbudowy wsi i miast. Obecnych 17 osób.

Zeb. XXVII. Ostatnie zebrania przedwakacyjne. Sprawozdanie z działalności Komitetu i sprawozdanie kasowe. Odczyt W. Wójciskiego: „Sposoby trafnego doboru ludzi do stanowisk w przemyśle, handlu i t. d.“. Obecnych 12 osób.

Wycieczki naukowe.

I. w d. 10/I. Zbiory artystyczne w Belwederze (12 osób).

II. w d. 14/II. Muzeum kolejowe (12 osób).

III. „ 27/II. Most Cesarza Franciszka Józefa na Dunaju (210 osób).

IV. w d. 24/III. Instytut elektrotechniczny Szkoły Politechnicznej w Wiedniu (16 osób).

V. w d. 27/III. Zakłady gazowe miejskie w Wiedniu (16 osób).

Starania o zezwolenie zwiedzenia szeregu zakładów przemysłowych nie powiodły się z powodu stosunków wojennych.

Nadto odbyło się pod przewodnictwem kol. Hauswalda 11 wycieczek towarzyskich w okolicy Wiednia.

Z innych prac Komitetu podnieść należy udział w redakcyi zamierzonego na szeroką skalę wydawnictwa p. t. „Polska“ dla poinformowania zagranicy o naszych dziejach, rozwoju narodowym i kulturze w jej różnych objawach. Na zaproszenie odnośnego Komitetu do udziału techników w tem dziele opracował kol. Hauswald dział *szkolnictwa technicznego* i dział *o rozwoju techniki w krajach polskich*, a kol. Krauze o *zrzeszeniach techników polskich*. Było to pierwsze i bodaj jedyne referaty do dzieła, które niestety nie doszło do skutku.

Do najważniejszych spraw zainicjowanych przez Komitet, w czem widoczna jest zasługa pełnego inicjatywy i bardzo pracowitego prezydium, zaliczyć trzeba powołanie do życia *Komisji odbudowy wsi i miast*, która obradowała w lokalu Lwowskiego Banku Związkowego. Pierwszem jej dziełem był opracowany przez specjalny Komitet (kol. M. Czajkowski, T. Korasadowicz, J. Krauze i J. Zubrzycki) *Memoryał techników polskich w sprawie odbudowy miast, miasteczek i wsi*, który z datą 12 lutego 1915 doręczony został wszystkim władzom centralnym, krajowym rządowym i autonomicznym, i wszystkim posłom. Przy wręczeniu memoriału przez deputacje, odbyto szereg konferencji z miarodajnymi osobistościami.

Dla wyjaśnienia ważności sprawy i konieczności, by Wydział krajowy zajął się nią, urządzono ankietę publiczną, która odbyła się 29 maja pod firmą wiedeńskiego stowarzyszenia „Strzecha“ przy udziale zastępcy Marszałka dr. Pilata, posłów Długosza, Głabińskiego, Jabłońskiego, Rychlika, i w. i. Na ankiecie wygłosił kol. Gawroński referat o potrzebie natychmiastowej akcji około odbudowy (opracowany przez referenta), a kol. Hauswald o sposobie organizacji tej akcji, opracowany przez kol. Hauswalda i Krauzego.

Ankieta wywołała wielkie zainteresowanie i dowiodła, że całe społeczeństwo oczekuje od Wydziału krajowego ujęcia tej akcji.

Prace Komisji z powodu wyjazdu członków do pracy w kraju ustały w czerwcu b. r. a widocznym ich skutkiem jest powołanie do życia w Wydziale krajowym biura regulacyjnego pod kierownictwem kol. Czajkowskiego i utworzenie przy Wydziale krajowym w myśl propozycyi techników polskich Krajowej Rady Odbudowy, której pierwsze posiedzenie odbyło się 30 lipca.

Z innych czynności Komitetu Techników Polskich wymienić należy wysyłanie w ważnych sprawach krajowych deputacyi, listów i memoriałów, między innymi memoriałów do Wydziału krajowego *w sprawie naprawy wałów rzecznych*, w sprawie podjęcia robót około *zabudowania potoków górskich*, do prezydium Koła polskiego w sprawie powołania techników do *Komisji szacunkowych dla szkód wojennych* i do Komisji wysłanej do Prus Wschodnich dla zbadania organizacji odbudowy.

Ostatnie zebranie tygodniowe przyjęło do wiadomości sprawozdanie Prezydium Komitetu i udzieliło absolutorium, wyrażając Prezydium podziękowanie za jego gorliwą i owocną działalność.